

Ekoloji Örgütleri Deprem Raporu* 28 Şubat 2023

<https://iklimadaletikoalisyonu.org/ekoloji-orgutleri-deprem-raporu-2023/>

*6 Şubat 2023'teki Pazarcık merkezli depremin ardından ekoloji örgütleri tarafından yapılan çağrıyla toplanan Eko-Afet Grubu'nun 7 Şubat 2023 tarihinde yaptığı toplantıda deprem bölgesine bir temsili heyet gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Yapılan görüşmelerin ardından Çevre Mühendisleri Odası, Ekoloji Birliği, İklim Adaleti Koalisyonu, Mezopotamya Ekoloji Hareketi ve Ekoloji Derneği (Amed) kurumlarından oluşan 7 kişilik bir heyet oluşturulmuştur. Heyet 15-18 Şubat tarihlerinde bölgede bulunmuş, sırasıyla Diyarbakır, Adıyaman, Pütürge, Malatya, Elbistan, Nurhak, Narlı, Antep, Antakya, Defne, Samandağ'da görüşmeler ve incelemeler yapmıştır. Bu rapor, oluşturulan heyetin ilgili tarihlerdeki gözlemlerine ve görüşmelerine dayanarak birlikte, ekoloji örgütlerinde faaliyet gösteren ve depremin ilk gününden itibaren sahada arama kurtarma çalışması, fotoğraf ve video çalışması, dağıtım noktalarına destek çalışması, ev, sokak, büyük baş-küçük baş ve kümes hayvanlarının kurtarılması ve beslenmesi çalışması yapan kişilerin, heyete son gün katılan Türk Tabipler Birliği ve Doğanın Çocukları aktivistlerinin gözlemleri ve aktarımları eklenerek hazırlanmıştır.

Raporlama tekniği bakımından depremden etkilenenlerin ve/veya dayanışma için bölgeye gidenlerin sözlerini, sahadaki tespitleri ve varılan analiz sonuçlarını içerecek şekilde konu bazlı gruplamalar ile hazırlanmıştır.

Buna göre; 10 başlıkla oluşturulan raporda; Kentlerin İnşası Ekokırım Suçları Üzerinde Yükselmiştir, "Devlet Çöktü" Gerçeği Bütün Çıplaklığıyla Karşımızdadır, Enkazlar Suç Mahallidir, Temel Gereksinimleri Karşılamayan, Karşılayıcı Da Engellenen Devlet, Çadır Geçici Çözüm İken Çadırsızlık Koşulları, Toplumsal Örgütlülük, Hukuki Değil "Meşru" Eylemlilik Hali, Bir Devlet Politikası Olarak; İnsansızlaştırma, Yaşam Mücadelesi Verilen Bölgede Özel Savaş Ve Düşmanlaştırma Politikaları-Saldırıları, Sonuç: Yeni Yaşamı Nasıl Var Edebiliriz-Ekolojik Bir Yaşam Mümkün bölümlerine yer verilmiştir.

Doğal olan deprem mi felaket yoksa doğal olmayan rant ve tahakkümün tüm yaşamda örüldüğü bu yönetim sistemi mi?

BÖLÜM 1: KENTLERİN İNŞASI EKOKIRIM SUÇLARI ÜZERİNDE YÜKSELMİŞTİR

"Demokratların yaptığı binalardan yıkılan görmedim" (Depremden etkilenen Makine Mühendisi-Malatya)

"Restore edilen tarihi yapılar yıkıldı. Restore edilmeyenler ayakta." (Mimar-Hatay)

TESPİTLER: Ranta ve kapitalizme dayalı bir inşa anlayışıyla yaratılan kentlerde beton endüstrisinin mevzuata uygun olmayan malzemelerinden kaynaklı yıkımların olduğu görülmüştür. Yıkımın çok fazla olduğu bölgelerde **zeminin sulak alandan oluştuğu**, yapılaşmanın nehir kenarı alanlarda olduğu görülmüştür. Gölbaşı'nda göle yakın yerlerdeki yıkımın, uzak yerlere nazaran daha çok olması sulak yerleşim alanları üzerine kurulmuş

kentlerinin yıkımına ilişkin örnektir, kum zemin tespit edilen enkaz altlarında, göl kurduktan sonra burada yapılaşmaya gidildiği düşünülmektedir. Diyarbakır'da yıkılan bina sayısının altı olmasına rağmen, bu binalarda yaşamını yitirenlerin Van Depremi'ndeki kayıplara yakın olması, bilimsel kriterlerde üretilmeyen dikine mimarinin ekosistem üzerinde yarattığı tahribatın yanında, toplu ölümlerin de sebebi olması bakımından dikkat çekici bir veri olmuştur. Malatya'da en fazla yıkım alanı olan Doğanşehir'de **tarım arazileri üzerine kurulan beton yapılar** yerle bir olurken aynı tarım arazisindeki kerpiç evlerin ayakta kaldığı görülmüştür. Bu yıkımlarda iş yerlerinin taşıyıcı sistem üzerinde tahribatlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Eskiden bostanların bulunduğu yer olan ve adını da buradan alan Bostanbaşı'nda, kayısı tarlalarının imara açılması tarımı yok etmiş, burada gidilen yapılaşma zemin etüdü sağlanmadığından yıkıma götürmüştür. Elbistan'da Ceyhan Nehri'nin kıyısındaki tarım arazilerine yapılan inşaatlar yıkımın artmasına sebebiyet vermiştir. Asi nehrinin etrafındaki yani nehir havzasındaki kent yapılaşmaları için de benzer durum geçerlidir. İskenderun'da tarım alanlarının ve sanayileşmenin artması da bu alüviyal topraklar üzerine yapılaşmayı hızlandıran bir faktör olmuş, sanayileşme bölgede portakal bahçelerinin de binalarla dolmasına sebebiyet vermiştir. Depremden sonra İskenderun'da zeminin sıvılaşması da bu olguya işaret etmektedir. Kırsal alanlarda bulunan köylerde doğayla ve toprakla uyumlu olan yapılarda gerçekleşen yıkımların; yapıların çok eski olmasından ve yapı denetimi eksikliğinden olabileceği görülürken kimi köylerde de kent inşaat endüstrisi ahlakının köylere kadar ilerlediği, tuğla, tahta, kum gibi ucuz olan ve coğrafyaya uyumlu olmayan malzeme kullanımının olduğu gözlemlenmiştir. **Karakaya barajından dolayı boşaltılan köylerden (Tecirli'dekiler vb.) kent cennet gibi sunularak göç ettirilen insanlar, şimdi bu kentlerde enkaz altında kalmıştır. Malatya'da yapılan görüşmelerde ortaya çıkan Maraş'ta yaşanan bu göç ettirilme gerçeğinin Çiğdemtepe Köyü için de geçerli olduğudur.** Yine, binaların kat ruhsatlarının zeminlere bağlı olarak az katlı olan yerlerde binaların çok katlı yapılmasına yönelik imarların gerçekleşmesinin yıkımı arttırdığı gözlemlenmiştir.

ANALİZ: Tarım alanları ve sulak alanlar üzerine kontrolsüz ve güvenliksiz bir beton endüstrisi, depremin felakete dönüşmesinin nedenlerindedir. Ranta dayalı inşa edilen binalarda kullanılan ucuz inşaat malzemeleri, H-Serbest uygulamaları, denetimsizlik ve zemin etüdlerinin sağlanmaması da depremi afete dönüştüren politik temelli nedenlerdendir. Kentlerin inşasının temelinde ekokırım suçları yatarken bunlara neden olan egemen yönetim sistemleri ve demokratik olmayan tutumlar felaketin diğer başlıca nedenlerindedir. Ekolojik tahribatlar nedeniyle ortaya çıkan zorunlu göçün sonuçları toplumsal yaşantıda bitmeyen göç dalgasını beraberinde getirmektedir.

BÖLÜM 2: "DEVLET ÇÖKTÜ" GERÇEĞİ BÜTÜN ÇIPLAKLIĞIYLA KARŞIMIZDADIR, ENKAZLAR SUÇ MAHALLİDİR

"İnsanlar enkaz altında donarak öldü değil öldürüldü. Deprem değil bu devlet öldürdü insanları"

"İnanın, enkazlardan çığlıkları duyuyorduk"

"AFAD geldiğinde bazı yerlerde ekipleri yer aldı ama artık çok geçti"

"Biz bu coğrafyada doğduk kaçmayı seçmedik. Ama şu an seve seve kaçıyoruz. Biz neden tek bayrak altındayız? bu günler için. Bugün biz bayrağın altında yalnızız ve bayrağı yine biz"

havada tutuyoruz. Devlet bunu bizim için yapmıyor. Bu gerçekten çok acı, yalnızlık hissi tam olarak bu işte.” (Hatay)

“Bu tedbirsizlik, ihmâl, beceriksizlik değil, işin zor kısmını dayanışma güçlerine yıkmak istediler”

TESPİTLER: Deprem bölgelerinde yapılan görüşmelerde en fazla duyulan “**Devlet yoktu, devlet çöktü ve devlet hala yok**” olmuştur. Arama kurtarma çalışmalarına ilişkin aktarılanlar; AFAD’ın arama-kurtarma faaliyeti için üçüncü günde geldiği ve geç gelen ekiplerin malzemesiz, ekipmansız gönüllülerden oluştuğu yönündedir. Arama kurtarma faaliyetlerine farklı illerden katılmış olan yurttaşlar, depremden etkilenen bireyler; AFAD’ın ihbar almadan enkaz alanına gelmediğini, kendi imkanlarıyla getirdikleri vinç, diğer malzeme ve insan gücünün de jandarmalar, diğer kolluk güçleri ve krizi yönetmeye çalışan idareciler tarafından engellendiğini ifade etmişlerdir. Kente bu kadar geç ulaşan, yetersiz kalan AFAD, köylere hiç gitmemiştir. AFAD’la çalışan gönüllü bir yurttaşın aktarımı **AFAD’ın teknolojik imkan, bilgi ve arama kurtarma becerisinin çok düşük olduğu** yönündedir; Malatya’da AFAD’ın canlı tespit edemediği enkazda Çin’den gelen arama-kurtarma ekibi kalp atışını tespit eden cihazlarla enkaz altında kalan petshop’taki onlarca hayvanı kurtarmıştır. Narlı’da kendi imkanlarıyla ailesini kurtarmak için vinç ve jeneratör getiren bir yurttaşın jandarma tarafından tutuklandığı aktarılmıştır.

Hatay’da yapılan görüşmelerde ilk üç gün hiç bir devlet kurumunun arama çalışması yapmadığını aktaran insanların şu cümleleri yaşananları tüm gerçekliğiyle ifade etmektedir: *“Sadece benim şahit olduğum 24 saat yol kenarında bekleyen tüm aramalarına rağmen yetkililerden kimsenin gelip almadığı cesetler vardı. Konuştuğum orta yaşlardaki kadınlardan biri “Devlet böyle bir anımda yanımda olmayacaksa neden var ki” diye soruyor, devamında “Neden ona saygı duyayım ki” diye ilave ediyor. **Bu andan itibaren devletle vatandaş arasında bir kopuş gerçekleşiyor.** “*

Hatay’da depremden etkilenen başka kişilerin aktarımları ise şu şekildedir: *“Avustralya’dan gelen bir ekip ses alındı ihbarı üzerine ses dinlemeye başladı ve ses alındı enkazdan ama tam o sıralarda etrafta iş makineleri enkaz kaldırma yapıyordu. Bir iş makinasını durdursan başka yerden bir başkası çalışıyordu aslında bu manzara hemen hemen ilk günlerden beri vardı. Bir an önce enkazı kaldırma gayreti arama kurtarmadan daha hızlı ilerliyordu. Muhtemelen birçok cenaze de enkazlara karışmıştır, arama kurtarma süresi kısa tutulmuş, enkaz kaldırma süreci hızlı işlemiş bir ortamda tüm cenazeleri çıkarma ihtimalleri yok.”*

Şehirlerde yapılan görüşmeler boyunca depremden etkilenen, arama çalışmalarına dahil olan ve enkaz başlarında çadırıyla enkaz altında ailesi için birilerinin gelmesini bekleyen pek çok kişiyle görüşülmüştür. Arama kurtarmanın hiç olmadığı binlerce enkaza kepçeyle müdahale edildiği medyadan edinilen bilgilerle de ortaya çıkarken, depremin üzerinden geçen iki haftanın sonunda insanların beklentisi maalesef canlarını artık diri değil ölü olarak alabilmek olmuştur. Artık tek istekleri cenazelerini teslim alabilmek olan insanların en çok kullandığı cümle şu olmuştur: **“Yaşamlarına saygı duymadınız, ölülerine bari saygı duyun”**

ANALİZ: Depremden günler sonra insanların aileleri ve sevdikleri için umudu kesilmiş ve çok acıdır ki artık insanlar cenazelerine ulaşmak için vinç, arama ekibi arar hale gelmiştir. Çoğu şehirde görülen; arama kurtarma çalışmaları hiç yapılmadan kepçelerle girilen enkaz alanları

gerçeği aynı zamanda insan hakları ihlalidir. Enkaz altında kalmaları nedeniyle uzuvlarını ya da hayatlarını kaybeden ya da donarak ölüme terk edilen insanların, devlet dışı diğer örgütlenmelerce kurtarılmasının engellenmesi de insan hayatına kast niteliği taşımaktadır. Arama-kurtarma çalışmaları tamamlanmadan enkaz kaldırma çalışmalarına girişilmesi ise insanların beden bütünlüğüne yönelik bir saldırı niteliğindedir. Beden bütünlüğüne saygı duymadan, ölü cana ve onun bağ kurduklarına saygı duymadan kepçelerle enkazlara müdahale etmek ciddi bir insan hakları ihlal alanı oluşturmuştur. Bu nedenledir ki ileriki zamanlarda molozların döküm alanlarının, binlerce insanın kayıp olarak geçeceği birer suç mahalli olacağı ihtimal dahilindedir. Enkazlar daha şimdiden delil karartma yerleri olmuştur. Çoğu insanın ifade ettiği “devlet çöktü” cümlesi aslında aklen ve vicdanen devlet yapısının çöktüğü gerçeğini bütün çıplaklığıyla yansıtmaktadır. Arama kurtarma için devlet kurumlarının günlerce alanda olmaması olgusu zihinlere kazınmıştır. Zaman içerisinde bilim insanlarının öngördüğü, devletin kendi afet kriz yönetim mekanizmalarında dahi raporlarını tuttuğu bir olaydan haberdar olmaması düşünülemez. Dikkat çekici olan bir diğer nokta ise ülkenin kriz durumlarında (ki deprem ülkesi bir bölgenin) nüfusunun yüzde 20’si kadar çadır bulundurması, konteynerleri ve gıda depoları hazır olması gereken bir kurum olan Kızılay’ın adının dahi ilk günlerde geçmediğidir. Bu durum bizlere rantçı, liyakatsiz, tekçi zihniyetle yönetilen bir devlet sisteminde kurumların işlevselliğini tamamen yitirdiğini göstermektedir.

BÖLÜM 3: TEMEL GEREKSİNİMLERİ KARŞILAMAYAN, KARŞILAYANI DA ENGELLEYEN DEVLET

“Paranız olsa ne fayda, para hiç bir yerde geçmedi ki, nereye harcayacaksınız”

“Depoların olduğu noktaya kayyum atadılar. “Sizin şefiniz nerede” dediler. Bizler, “bizde şef yok çünkü hiyerarşi yok. Herkes işbirliği içinde çalışır” dediğimizde, “bizde şef de var hiyerarşi de” diyerek onların emirlerini yerine getirmemizi beklediler.”

TESPİTLER: Kentlerin tamamında ilk günlerdeki durum, temel gıda desteğinin dahi ulaşmadığı yönündedir. Şehir merkezlerine depremin ikinci ya da üçüncü gününden sonra kısmen ulaşan temel gıda, köylere 1 hafta sonrasında dahi çok kısıtlı şekilde ulaşabilmiştir. Deprem travması, yas travması yaşayan bireyler afet anında market ve eczanelerden almak zorunda oldukları ihtiyaçları için dahi medyada yansıtılan **yağmacı algısı ve haberlerinden dolayı utanarak aldıklarını ifade etmişlerdir**. Depremin ilk günlerinde hiç bir şeye ulaşamayan ve evlerine giremeyen Hatay’daki depremezdelerin en çok paylaştıkları acılardan biri de **yardıma muhtaçlık hissinin** kendilerini kötü hissettirmesiydi. Hastaneler işlemez durumdaydı ve sağlık çalışanları yoktu. “Devlet yoktu” sözü bu anlamda da gerçektir. Sağlık hizmeti tamamen durmuştu. Pazarcık’ta sadece bir köyün sağlık ocağında o köyün gençlerinden gönüllü bir genç hekim, izin alıp gelerek kendi köyüne hizmet sunuyordu. Ona da ilaç vb desteği halk dayanışmasından sağlanmıştı.

İlk günlerde demokratik kitle örgütü ve/veya muhalif siyasi partilerin bölgeye gönderdikleri tırların bir kısmına izin verilmemiş, tırlar durdurulup, içindeki malzemeye el konulmuştur, OHAL buna gerekçe olarak gösterilmiştir. Görüşmelerimizde bu el konulan malzemelerin günlerce dağıtılmadan tutulduğu, devletin bunları nasıl ve nereye dağıtabileceğine yönelik **insan gücünden ve saha bilgisinden de yoksun** olduğu söylenmiştir. Devletin ve AFAD’ın

yardımları depolarda biriktirmesi, el konulan yardımların stoklanıp dağıtılmaması durumu, bu yardımların ileride seçim öncesi propaganda amaçlı kullanılacağı kanısını güçlendirmiştir. Yardımların engellenmesinin en net örneği Maraş'ın Pazarcık ilçesinde yaşanmış, HDP'nin ve demokratik kitle örgütlerinin organize ettiği ve bir Alevi derneğinde toplanan yardımlara ve dayanışmaya **kayyum atanmıştır**.

ANALİZ: Köylere yardımların geç ulaşmasında bazı bölgelerin kar, don vb. iklimsel nedenlerle coğrafi zorluklara sahip olması önemli bir faktör olmuştur ancak yolları kardan kapanan bu coğrafyalarda (Nurhak, Adıyaman'ın ya da Malatya'nın köyleri vb) normal zamanlarda bile gerçekleştirilmeyen yol açma çalışmalarının yapılmaması deprem sonrasında insanların hayatına mal olmuş, çoğu insanın da depremin ilk günlerinde temel ihtiyaçlara bile ulaşamamasına sebebiyet vermiştir.

BÖLÜM 4: ÇADIR GEÇİCİ ÇÖZÜM İKEN ÇADIRSIZLIK KOŞULLARI

“Bahçemi bırakmak istemiyorum, bağımın yanında kurabileceğim bir çadır verin ne olur!”

“Gece çadırda nasıl uyuyabilirim üç kızım varken, gözümü bile kırpamıyorum”

TESPİTLER: Adıyaman merkezde çadır ulaştırılmayan insanların, enkazları başında, bu zor şartlarda sokakta geceleyerek cenazelerini bekledikleri görülmüştür. Maalesef koşulları gözlemlenecek **çadır alanı oldukça az** iken var olan çadır alanları ve yaşamın kendisi; sağlık, tuvalet, su, ısınma, güvenlik, elektrik, şehirden izolasyon gibi pek çok yetersizlik ve risk faktörü barındırmaktadır. Bölgede gözlemler yapılırken çadır alanlarının hala çok yetersiz düzeyde olduğu, gönderilen çadırların ise içerisinde soba olmadığı ve mevsime dayanıklı çadırlar olmadığı kaydedilmiştir. Malatya'da gece eksi 25 dereceye ulaşan hava sıcaklığı gibi iklim koşullarının zorluğu **çadırlarda ısınma problemi** yaşanmasına neden olmaktadır. Depremden etkilenen kişiler, çadırların su aldığı ve çocuklarının ıslandığını anlatmıştır. AFAD tarafından dağıtılan çadırların aynı zamanda çok yetersiz olduğu, 2 ailenin küçük bir çadırda birlikte barınmaya mecbur bırakıldığı görüşmelerde dile getirilmiştir. Kadınların, çadır kentlerde ve diğer toplu yaşam alanlarında çok fazla problem yaşadığı, **taciz ve şiddet riskinin arttığı** görülmüştür. Elbistan'da görüştüğümüz bir avukat çadırkentte yaşanan çocuğa taciz vakasının adliyeye taşındığını aktarmıştır. Kadın örgütlerinin ve karma yapılarıdaki kadınların, depremden etkilenen kadınların hijyen ve giyim gibi acil ihtiyaçlarını karşılamak için çağrılar yaptığı gözlemlenmiştir. Kadınların depremden olumsuz etkilenmesini engellemek üzere yeni tanışıklıklar yaratma ve sohbet etme, emzirme ve giyinme alanları yaratma gibi çözümler üzerine de çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Çadırkentlerdeki çocukların temel ihtiyaçlarının karşılanmasındaki büyük eksikler, çocukları hastalıklara karşı savunmasız yapmaktadır. Ruhsal olarak da zor süreçlerle başa çıkmak zorunda kalan çocukların müftülüklerce açılan kuran kurslarına gitmeleri istenmektedir. Buna karşın demokratik kitle örgütleri ve muhalif siyasi partilerin kurdukları çadırkentlerde **çocukların hem temel ihtiyaçları giderilmeye çalışılmakta hem de psikososyal süreçlerini destekleyecek grup çalışmaları, oyun ve etkinlikler düzenlenmektedir**. Sahada görüştüğümüz gönüllüler AFAD'ın çadırkentlerinin sivil toplumun çalışma yapmasına kapalı olduğu, silahlı kişilerce korunmasının çadırkentte kalanları psikolojik yönden olumsuz etkileyebileceği ve baskı yapabileceklerine ilişkin aktarımlarda bulundular.

Kentlerde genel anlamda şebeke suyunun olmaması, kanalizasyon sistemlerinin çökmesi ciddi hastalık ve hijyen sorunlarını birlikte getirmektedir. Türk Tabipler Birliği (TTB)'nin saha çalışmalarını yapan gönüllü sağlık ekiplerinin gittiği bölgelerin ve köylerin bazılarında hala daha yardım ulaşmadığı, üst solunum yolu enfeksiyonlarının, uyuz ve az da olsa ishal vakalarının olduğu söylenmiştir. Bazı bölgelerdeki gönüllülere yine gönüllü sağlık çalışanları tarafından tetanoz aşısının yapıldığı öğrenilmiştir.

AFAD'ın kurduğu çadırkentlerin yer seçimi Diyarbakır ve Hatay Samandağ örneklerinde olduğu gibi büyük problemlere kapı aralamaktadır. **Çadırkentlerin sulak alanlara, su baskınının olabileceği, soğuk iklim koşuluna sahip yerlere ve şehir dışına kurulduğu görülmüştür.** Dicle Nehri kenarında kurulan çadırkent in altyapı yetersizliğinin bulunduğu, 4200 çadırın atıklarının da **Dicle Nehri'ni kirletebileceği** gözlenmiştir. Telle etrafı çevrilmiş, korucular ve polis denetiminde olan çadırkentte havalar ısındıkça sivrisinek vb nedeniyle hastalıkların yayılması da kaçınılmaz olacaktır.

Çadırkentlerin bu sorunlarının yanısıra bölgede pek çok yerde insanların evlerinin bulunduğu yerleri terk etmek istememeleri ve bu nedenle çadırkentler yerine evlerinin yanlarına **tekil çadırlar** kurdukları gözlemlenmiştir. İnsanların, hayvanlarından, samanlarından, bahçelerinden uzaklaşmaları mümkün olmadığı için çadır-konteyner kentlere haklı olarak göç etmek istememişlerdir. Kimi yerlerde bu çadırlar birkaç komşunun çadırlarını yan yana kurması şeklini almıştır. Bu tekil çadırlara dayanışma için bölgeye gelen demokratik kitle örgütleri ve siyasi partiler aracılığıyla gıda, hijyen malzemesi götürülmektedir.

ANALİZ: Çadırkentlerde kadına yönelik şiddet vakaları ve çocuk istismarı artmaktadır. Çadırın kendisi geçici, akut dönem çözümü iken; bu geçici yardımın dahi yapılmadığı, bu konuda da çok geç kalındığı gözlemlenmiştir. Çadırkent koşullarının sağlıklı olmaması ve toplumsal iyileşmeye uygun bir şekilde olmaması büyük bir sorunken yine dayanışma gruplarının kurdukları çadırlar devletinkilerine alternatif olarak insanların yaşam alanlarının iyileştiği alanlar olarak öne çıkmaktadır. Deprem bölgesinde yaşanan travmatik süreç, insanların sosyal yaşamdan koparıldığı, psikolojik destek alamadığı, kendi mahallesinden, sokağından şehir dışlarına sürülerek izole edildiği çadırkentlerde daha da büyüyecek, sosyal ve psikolojik sorunlara neden olacaktır. Su baskını riskinin olduğu noktalarda kurulan çadırkentler hem insanların yaşamını zorlaştıracak hem de su ekosistemlerine olumsuz etki edecektir. Kalıcı yerleşimlerin planlama esasında yapılması gerektiği baz alındığında geçici yerleşim alanlarının çadırkentlerin ve konteyner alanlarının nitelikli yapıya kavuşması şarttır.

BÖLÜM 5: TOPLUMSAL ÖRGÜTLÜLÜK, HUKUKİ DEĞİL "MEŞRU" EYLEMLİLİK HALİ

*"Bu sobaları alın, siz ihtiyacı olanlara verirsiniz nasılsa" (Askerlerden kriz masası deposuna)
"Bize yine halkımız koştı" (Depremden etkilenen kişi-Adıyaman)*

TESPİTLER: Kentlerde halk dayanışmasını ören kurumlardan sendikalar, partiler ve depremden etkilenen kişilerle yaptığımız görüşmelerde bürokratik, hiyerarşik devlet yapısının yardımının dokunmadığı ve bu kurumlara her kesimin güveninin azaldığı bir zamanda; **halk tarafından örgütlenen bu dayanışmanın hayat kurtarıcı etkileri**

görülmüştür. Bununla birlikte şehirlerin yerel dayanışma biçimleri ve örgütlenme şekillerinin kriz durumlarını atlatmada etkili olduğu gözlenmiştir.

Diyarbakır/Amed deneyimi, deprem başta olmak üzere toplumsal örgütlenme pratiği üzerine oldukça etkileyici bir örnek oluşturmuştur: depremin yaşanmasından hemen bir saat sonra Kent Koruma ve Dayanışma Platformu olarak toplanan kurumlar; çok hızlı bir koordinasyonla kentte söz sahibi olan her iradeyle ortaklaşarak bir dayanışma örmüş, kentin, devlete ve devletin kurumlarına ihtiyaç duymadan kendine yetebilmesini sağlamıştır. İlk birkaç gün kendi şehrinde yardımları ulaştırmak adına koordinasyonu sağlayan ve barınma alanlarını oluşturan Amed gönüllüleri depremin ikinci gününde diğer şehirlerin yardımına koşmaya başlamıştır. Malatya’da yaptığımız görüşmelerdeyse; yardımların meslek odaları boyutuyla eksik kaldığı dile getirilmiş, sendikalar, partiler ve gönüllülerle birlikte çalışmalar yürüten bir kriz masasının da olduğu söylenmiştir. İlk günler gıda ve su sorunu olduğu fakat sonrasında yardımların geldiği kriz masaları tarafından aktarılırken, depremin iki hafta sonrasında ise artık yardım tırlarının gelmemeye başladığı söylenmiştir. Farklı şehirlerden gelerek çalışmalara destek sunan gönüllüler ve parti çalışanları şehirde demokratik toplum örgütlenmesinin zayıf olduğunu aktarmıştır. Nurhak’ta depremin ilk günlerinde kış şartlarından dolayı kapalı olan yolların normal zamanlarda da açılmadığı ve bu sebeple yardımların ulaşamadığı öğrenilmiştir. Fakat belediyenin de katkısıyla yerelde ve dışarıda kurulan dayanışmayla insanların diğer şehirlere tahliye edildikleri, kalanlara ise çadır ve gıda sağlandığı ifade edilmiştir. Tarım ve hayvancılıkla geçimlerini sağlayan insanların mutlaka bahar aylarında geri dönecekleri, yerel dayanışmayla da dönmeleri için uygun koşulların yaratılacağı aktarılmıştır. Hataş’da belediyenin, koordinasyon krizine hızlı bir çare bulamadığı yönünde eleştiriler aldığı görülmüştür. Adıyaman örneğinde ise kurulan örgütlülük ve koordinasyonun şehir merkezinden köylere kadar, devletin gitmediği her yere ulaşarak işbirliğine dayalı bir çalışmayla depremden etkilenen yurttaşlarla dayanışma sergiledikleri görülmüştür. Burada bulunan gönüllüler kendileri de deprem travması yaşarken daha fazla zarar gören halkla dayanışma gücünü göstermiştir. Sol-devrimci parti ve örgütlenmelerin farklı alanlarda dayanışma alanlarının olması oldukça önemliken bu örgütlenmeler arasında genel bir koordinasyonun olmaması/zayıf olması mahallede ve köylerde bulunan kişilerin kimi yerlerde yardıma ulaşmalarını zorlaştırıcı bir faktör olarak karşımıza çıkmıştır. Ziyaret edilen tüm bölgelerde görüşme yapılan kriz masası gönüllüleri ya da demokratik kitle örgütü ve parti temsilcileri, **depremin kendi üzerlerinde yarattığı travmayı atlatmadan halkın ihtiyaçlarına koşmak zorunda olmanın zorluklarından bahsetmiş ancak bununla birlikte dayanışmanın kendi “iyi olma hal”lerini desteklediğini vurgulamışlardır.**

ANALİZ: Afetin ilk günlerinde arama-kurtarma ve gıda-çadır yardımlarında ciddi eksiklikler gösteren, hiç olmayan devlet mekanizması karşısında halkın kendi örgütlenmesini sağladığı ve hızlı refleksler geliştirerek dayanışmayı ördüğü somut bir gerçektir. Egemen güçler dışında muhalif halk hareketleri ve kent üzerinde söz hakkı olan herkes yaşanan felaket karşısında ekolojik, demokratik, onurlu bir yaşamı isterken ve yardımlaşırken koordineli bir şekilde çalışmakta, dayanışma gösterdikleri şehirlerde yardım çalışmalarını daha iyi yürütmekte ve dayanışmayı daha güçlü örmektedir. Kriz durumları; yerelden toplumsal birlikteliğin örülebildiği küçük kentlerde, metropolleşme ve merkezileşmenin arttığı büyük kente göre daha az hasarla atlatılabilmektedir. Afet alanlarında görülen gerçek; devletsiz de yaşamın mümkün olduğudur.

BÖLÜM 6: ENKAZ KALDIRMA VE YIKIM ÇALIŞMALARI HALK SAĞLIĞINI VE DOĞAYI TEHDİT EDİYOR

“Çöpler buraya döküldü, üstü de bu taşlarla kapatıldı” (Mileyha Sulak Alanı’nda arazisi olan bir kişi-Hatay)

“Şehrin içi özellikle ilk hafta çöplük doluydu, gelen bazı yardımlar bile bir köşeye atılıyordu. Şehrin içinden geçen Asi nehri, rengi hep koyu renkte akıyordu. Muhtemelen tüm atıklar nehre akıyordu. Hızlıca başlanan enkaz kaldırma çalışmalarında ise molozların nereye götürüldüğü hakkında bir bilgiye ulaşamadım.” (Ekoloji aktivisti-Hatay)

TESPİTLER: Adıyaman’da merkezde resmi kayıtların aksine 5000’in üzerinde bina yıkımı ve enkaz olabileceği söylenmektedir. Bu devasa molozların Adıyaman’da dökülmeye başladığı yer, Adıyaman Belediyesi imzalı ‘Moloz dökmek yasaktır’ tabelasının olduğu bir dere yatağıdır. Molozların boşaltıldığı dere yatağındaki su, Antep ve Urfa halkının **içme suyunun karşılandığı Karakaya Barajı’na karışmaktadır**. Molozların biriktirildiği alan aynı zamanda yerleşim yerlerine yakın olup oradaki halk sağlığını da tehdit etmektedir. Hatay Samandağı’nda bulunan, kuşların göç yolu ve endemik bitkilerin üreme alanı olan **Mileyha Sulak Alanı’na** yine moloz ve atıkların boşaltıldığı, canlı çeşitliliğinin ve insan sağlığının, hava ve su varlığının tehlikeye atıldığı görülmüştür. Oluşan kamuoyu baskısı sonucu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkililerince yapılan ‘doğal alanlara döküm olmayacak’ açıklamalarına rağmen enkazların bu alanlara dökülmeye devam edildiği gözlenmiştir.

ANALİZ: Tüm ekosistemi zehirleyebilecek asbest, kimyasallar ve diğer zararlı maddeler havayı, suyu, toprağı, besinleri etkileyerek olumsuz etkilerini nesiller boyu yaşayacağımız bir duruma neden olmaktadır. Deprem esnasında yıkılmayan binaların takip eden günlerde yıkılması çalışması insanların yaşam alanı olmaya devam eden bu bölgelerdeki halk sağlığı riskini daha da arttırmaktadır. Ayrıştırma ve geri dönüşüm yapılmadan enkaz molozları taşınmaz. Binalar yapım yıllarına göre ayrıştırılmalı, asbest ve kirleticiler açısından bir analiz gerçekleştirilmeli, asbestli binalar için asbest uzmanları görevlendirilmelidir. Asbest bertaraf tesisleri hızlıca çoğaltılmalı, asbestin bertarafı sağlanmalı, hafriyat taşıyan kamyonların üstü kapatılmalıdır. Enkazlardan çıkan plastiklerin çoğunluğu PVC ve poliüretan ya da kompozit dış kaplamadır. Bu ürünlerin geri dönüşümü yoktur, bu ürünleri yakmak ise başka ekolojik maliyetler doğuracaktır. Yıkılmış binalarda ayrıştırılmaları yapılmalı, henüz yıkılmamış olanlarda ise tekrar kullanılabilir malzemeler, izolasyon malzemeleri, pencereler ve diğer aksamlar sökülerek yıkılmalı ardından da tozuma için önlem alınmalıdır.

Atık yönetmeliğine göre hafriyat ve yıkım alanlarının atıklarının boşaltılacağı alanlar önceden belirlenmelidir. Bu alanların gelişi güzel seçilmesi, kontrolsüz bir biçimde boş alanlara, vadilere, su havzalarına dökülerek devasa moloz yığınları yaratılması, hem doğaya hem de insan sağlığına yönelik ciddi hasarlar yaratmaktadır. Bu, ilgili kişi ve kurumların görevi kötüye kullanma, görevi ihmal etme, halk sağlığını, doğayı ve biyoçeşitliliği tehdit etme suçlarını oluşturmaktadır. Beton yapılaşmanın yükü sadece can kaybıyla ödenmemiştir, nesiller boyu olumsuz etkisini yaşayacağımız bu süreç doğaya içkin olmayan ve bertarafı mümkün olmayan hiçbir maddenin üretilmemesi gerektiğini zorunlu kılmaktadır.

BÖLÜM 7: HAYVAN HAKLARI YOK İKEN ... YİNE DE HAYVAN ÖZGÜRLÜĞÜ

AFAD: “Önceliğimiz insan”

Köylü: “Önce kuzularımız için çadır getirin”

TESPİTLER: 10 ilde yaşanan bu depremle birlikte **hayvanların çoğu öncelikli olarak enkaz nedeniyle, enfeksiyon ve fiziksel yaralanmalarla can vermiştir.** Köylere çok geç giden yardım ve köylerde hiç yapılmayan arama-kurtarma durumu özellikle geçim kaynağı hayvancılık olan yerelde ahırların enkaz altında kalmasına ve çok fazla hayvanın ölümüne neden olmuştur. Köylerde yaşayan insanlar hayvanlar için yardım istemiş, kendilerinden önce onlar için çadır talebinde bulunmuşlardır. Kimi yerlerde büyükbaş hayvanlar köylülerden normaldeki değerlerinin beşte birine satın alınmış ve bu mağduriyette de fırsatçılık yaşanmıştır. Çoğu kentte binalarda hayvanlar varken kepçeyle binalar yıkılmış ve bazı yerlerde “önceliğimiz insan” denilerek canlıların yaşamı yok sayılmıştır.

Malatya’da kent merkezinde ifade edilen “**pek çok evcil hayvan evlerde mahsur kaldı.** Evlerini terk eden insanlar sonrasında hasarlı evlere giremedi. Sokak hayvanları açlık ve susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya ve hayvanlar için yardım çalışması yürüten bir devlet kurumu yok. Gönüllüler ve STK’lar gelirse ancak bir şeyler yapılabiliyor.” olmuştur.

Hatay’da gönüllülerle yapılan görüşmede; insanların evlerde çok fazla kanarya, kuş beslediği ve kurtarıldıkları iletilmiştir. Depremden sonraki günlerde veterinerlerde ciddi bir yoğunluk olduğu görülmüş ve günde en az 300 hayvanın sağlık desteği için kendilerine getirildiği ifade edilmiştir. Hayvanların kurtarılması, bölgeden taşınması ve veterinerlerle müdahale edildikten sonra yeniden yuvarlandırılması çalışmaları pek çok gönüllü örgütlenme tarafından yürütülmektedir.

ANALİZ: Evlerde kafeslere konulan ve bireylerin estetik -sevgi-nesne ihtiyacıyla dairelere hapsedtiği kuşlar ve hayvanlar deprem anında evlerde bırakılmış ve ölüm riskiyle bırakılarak yalnızlaştırılmıştır. Kırsalda bazı alanlarda “mal” diye ifade edilen hayvanlar konusunda da etik bir politikanın ve ekolojik bakışın olmadığını görmek mümkündür.

Hayvanlar için arama-kurtarma mekanizmaları çalışmamış, devlet akli türcü davranarak hayvanları kırsalda ve kentte ölüme terk etmiştir. Bu nedenle hayvanlar için arama kurtarma ekipleri olmalı ya da kurumlarda canlı kurtarmanın ilk gereklilik olduğu ilkesi uygulanmalı; uygulanmadığında cezai yaptırımları olmalıdır.

Doğal yaşam alanları sağlamak yerine kafeslere ve dairelere hapsedilen hayvanlar kriz durumlarda kaçmak adına doğal yeteneklerini kullanamazken onları kurtaran bir vicdan ve akıl mekanizması da ne yasal anlamda ne zihniyet anlamında iktidar aklında bulunmamaktadır. Doğal yaşam alanlarından uzaklaştırılan ve beslenme sistemi endüstri tarafından belirlenen canlılar mamadan başka bir gıda yiyemez hale getirildiğinden bu durum kriz anlarda ihtiyacı karşılayamama riski doğurmuştur.

Kentlerden göç eden nüfus sonrasında insansızlaşan şehirlerde hayvanlar için mama ve su dağıtımına devam etmek hayati öneme sahiptir. Kopan elektrik kablolarının da tehlike saçtığı

hayalet şehirlerde dayanışmayı tüm türler için sürdürmek mücadelenin devamlılığı açısından çok değerlidir. İnsanlar için travma yaratan süreçler aynı şekilde yerlerinden edinen, türlerinden uzaklaştırılan ve günlerce aç-susuz kalan hayvanlar için de travma sonrası stres tepkilerine yol açmaktadır. Hayvanlarla birlikte yeni bir toplumsal düzenin inşasına gidilerek yaşam alanları çoğaltılmalı, hayvan hakları yerine hayvan özgürlüğü etik ve politikası geliştirilmelidir.

BÖLÜM 8: BİR DEVLET POLİTİKASI OLARAK; İNSANSIZLAŞTIRMA

“Bu durum bir kültür ve hafıza yıkımıdır aynı zamanda. İnsanların geri dönebilmesi ve hafızaya sahip çıkmak adına yaşam şartları oluşturmalıyız.”

“Arap Alevi varlığının bir arada olabildiği tek şehirdi ve şimdi dağılmaya mecbur edildik.”

“Bizim insanımız döner, köyüne geri döner”

TESPİTLER: Görüştüğümüz kişiler yardımlar için deprem alanında kaldıklarını ve ailelerini başka yerlere gönderdiklerini anlattılar. Tüm uğrak noktalarımızdaki görüşmelerden çıkan ortak sonuç ise depremden sonraki günlerde milyonlarca insanın buldukları şehirlerden **göç etmek** zorunda kaldığıdır. En az 50 bin çocuğun ebeveynleri ile birlikte farklı şehirlere göç ettiği bilinmektedir. Depremin hemen ardından imkanı olanlar ve enkazda cenazesi olmayanlar başka şehirlere ya da köy/yazlık evlerine ya da akraba, eş, dost yanına yerleşmeye gittiler ve buralarda fazla nüfusla bir arada yaşamaya başladılar. Yıkım alanlarında kalanlar gidecek yeri olmayanlar ve yoksullarla, yaşadıkları yerleri ne olursa olsun terk etmemek isteyenler oldu.

Göç olgusunun **kimi yerler için kalıcı bir hal alacağı, kimi yerler için ise geçici olabileceği** gözlemlenmiştir. Yapılan görüşmelerde, Kürt-Alevi nüfusun yoğun olduğu yerler için devletin insansızlaştırma politikasının daha hissedilir olduğu, yardımların ulaştırılmasında bu yerleşim yerlerine uygulanan ayrımcılığa bağlı olarak bunun çok net görülebilir olduğu iletilmiştir. Hükümet yanlısı, MHP’li olarak bilinen Sünni köylerine çadır vb yardımların görece sağlandığı, bu köylerde hiç yıkılmış ve hasarlı ev yokken neredeyse her evin bahçesinde AFAD çadırının olmasının dikkat çektiği sahadaki gönüllülerce paylaşılmıştır.. Nurhak’ta depremin ilk günlerinde kendi çabalarıyla çoğu insanın başka şehirlere tahliyesinin sağlandığı dile getirilirken, yerelin tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlaması ve kendi içlerindeki dayanışmaya dayanarak hepsinin bahar aylarında mutlaka döneceği ve kalıcı göçün bu küçük yerleşim alanı için geçerli olmayacağı dile getirilmiştir. Aynı durum Hatay’da toprakla ve kendi kadim kültürüyle bağlı olan insanlar için de ifade edilmiştir.

ANALİZ: Hem bir ekokırım hem de güvenlik-savaş politikası olarak bölgede baraj yapımlarının Alevi-Kürt nüfusu köyden kente göç ettirdiği şimdi de acımasız rant politikaları sonucunda depremden sonra da zorunlu bir diğer göçe tabi tutuldukları gerçeği gözler önünde durmaktadır. Maraş’ta katliam zamanında da yaşanan kaygılar ve şehirde zor tutunma durumu; yaşanan bu zor zamanların devlet eliyle daha zor hale getirilmesi, devletin yerelde geçici ve nitelikli bir yaşam alanı oluşturmaması göçü sonuç haline getirmektedir. Özellikle Hatay Samandağ’ın çok kimlikli yapısı yaşanan büyük göç ve kimliksiz acele kent inşası politikalarıyla bir kültür ve hafıza yıkımı riskini doğurmaktadır. Depremin meydana geldiği 10 ildeki toplam nüfus 13 milyonu bulmaktadır. Sayıyı henüz tam olarak bilmesek de depremden etkilenen insanların yaşam alanlarını terk ettiğini hesaba kattığımızda

demografik yapıların oldukça değişeceğini, kentlerin kimlik ve hafıza kaybına uğrayabileceğini söylemek mümkündür.

Bölgenin demografik yapısının değişimi bununla sınırlı kalmayarak aynı zamanda bir sınıfsal değişimi de beraberinde getirmektedir. Göç eden insanlar gittikleri yerlerde ucuz işgücü olarak çalışmak zorunda kalacak, şehirden köye ya da bir başka şehre yerleşenler ve geride bir ev ya da arazi vb.leri olmayan kişiler için geriye dönüş oldukça zorlu olacaktır. Özellikle deprem bölgesinde bir süre sonra yeniden yerleşim maddi olarak herkesi zorlayacaktır. Tüm bunlara rağmen yaşadıkları yerleri terk etmeyenlerin ve dayanışma ağlarının varlığı göçün etkisini ve yıkımını en aza indirgeyecek faktörlerdir.

BÖLÜM 9: YAŞAM MÜCADELESİ VERİLEN BÖLGEDE ÖZEL SAVAŞ VE DÜŞMANLAŞTIRMA POLİTİKALARI, SALDIRILAR

“Maraş merkeze giremiyoruz, sivil faşist gruplar şeklinde görülen çeteler ve yağmacılar var”

“Genç erkeklerin yüzlerini çekiyorlar ve jandarma tarafından gençlere dayak-linç olayları çok fazla.” (KESK üyesi, depremde yakınlarını, evini kaybeden bir öğretmen-Hatay)

“Silahlı siviller gördük, 100-150 kişilik silahlı gruplar Allahu ekber nidalarıyla şehirde gezdi. Militarist bu gruplar zaten travmatize durumda olan halkı çok korkutuyor. Hatay’da müthiş bir sessizlik ve korku hali var ki kaçabilen kaçmış.”

TESPİTLER: Deprem bölgesinde güvenlik güçlerinin kentteki varlığının, yıkım merkezlerinde depremin etkisindeki insanların tedirginliğini arttırdığı gözlemlenmiştir. Sokaklarda devriye dolaşan, bir savaş görüntüsü çizen bu birliklere mensup olanların bölgede uyguladıkları **işkence ve şiddet** görüntülerinin sosyal medyaya düştüğü gerçeğiyle birlikte yıkım alanlarında bir gerginlik havasının hakim olmuştur. Özel hareket birliklerinin tanınmayacak şekilde üstlerinde bomba, silah ve ekipmanla gezmesi bu durumu pekiştirmektedir. Bu durum çocukları oldukça korkutmaktadır. Buna ilaveten; Hatay’da geceleri, insanları tedirgin edecek helikopter uçuşu yapılmaktadır. Görüşmelerimiz esnasında, jandarmanın arama noktalarında özellikle genç erkeklerin yakın plan fotoğraflarını çekip, kayıt altına almasının özellikle gönüllüler üzerinde baskı yaratma tehdidi olarak algılandığına yönelik aktarımlar yapılmıştır. Diyarbakır’daki çadırkentinde de tel örgülerle çevrili olduğu, polis ve korucular denetiminde olduğu aktarılmıştır.

Bölgede mülteciler, göçmenler üzerinden yaratılan gerginliğin yine göçmenlerin geçici yerleşim alanlarında bile ayrımcılığa ve saldırıya uğramalarına neden olduğu aktarılmıştır. Hatay’da yapılan görüşmelerde mültecilerin olduğu çadırdaki dayak yemeyenin olmadığı ve göçmenlerin dışarı çıkmaktan dahi korktukları anlatılmıştır. Kendi evlerindeki eşyaları bile alamadıkları, yerleştikleri çadır kentinde dışına her an çıktıklarında şiddete uğrayacaklarını göze alarak çıktıkları söylenmiştir. Bu şiddeti kimin uyguladığı sorulduğunda ise Hatay’da yaşayanların yaptığına ihtimal vermediklerini daha çok jandarma, asker ya da devletin yönlendirdiği radikal İslamcı gruplar olduğunu dile getirmişlerdir. Bölgede göçmen olamayan ancak ana dili Arapça olan yerli halkın da bu saldırının hedefinde olduğu söylenmiştir. Şehirlerde “Allahu Ekber” nidalarıyla dolaşan gruplardan bahsedilmiştir.

ANALİZ: Depremın ardından yardıma koşmayan ve yardımları engelleyen devlet OHAL ilan etmiş, askerler, jandarma ve diğer kolluk kuvvetleri enkazlarla dolu sokaklara arama-kurtarma için değil travmatize olmuş halka daha da korku salmak için girmiştir. Medyada yaratılan yağmacı, talancı algısıyla toplumdaki öfke ise göçmenlere yönlendirilmek istenmektedir. Depremden etkilenenler için uzatılmayan el; kolluk kuvvetleri tarafından halktaki öfke unutturulmak istenircesine ötekine, mülteciye ve bazen Suriyeli denilerek Kürde, Alevi'ye şiddet olarak geri dönmektedir. Depremın etkileri sınırlar ötesi bir yıkım yaratmışken, halklar arası dayanışmayı da hem göçmenlerle hem de Suriye'de depremden etkilenenlerle dayanışarak kurmak bir zorunluluktur. Suriye'de de binlerce insan enkaz altında hayatını kaybederken, devlet desteği alamayan Suriyeliler arama-kurtarma çalışmalarında tamamen yalnız bırakıldılar. Ülkelerindeki savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan Suriyeli mülteciler de daha savaşın acılarını saramadan yakalandıkları depremden çok ağır etkilendiler; binlerce Suriyeli Türkiye'de enkaz altında kalarak can verdi. Çok sayıda mülteciye acilen gıda, barınma, eğitim, sağlık konularında destek olunması gerekiyor.

10.BÖLÜM: SONUÇ: YENİ YAŞAMI NASIL VAR EDEBİLİRİZ, EKOLOJİK BİR YAŞAM MÜMKÜN

“Burada insanlar tarım yaptığı, aidiyet hissettiği toprağının yakınında bir ev ister. İhtiyaç kriterini belirlememiz gerekir, büyük evler siteler ihtiyacımız değildir. Ekolojik küçük evler bahçelerimizin yanında olmalı.” (Nurhak)

“Ekolojik bir kent için asıl örgütlememiz gereken zihni doğadır. Zihniyet değişimi; ahlaki ekolojik bir duruşu getirir. Ahlaki duruş ise yaşam alanı seçimlerimizi belirler. Bu ahlaki duruş kapitalizmde olmayandır.” (Maraş-Narlı)

“Kenti hafızaya, kültüre kavuşturacak bir şeyler yapmalıyız. Çadır mahallelerimiz olsaydı. İrade bize bırakılsa, kendi elimizle yaparız inşa ederiz gerekirse.”(Hatay)

“Yaşam alanı olarak mı ticaret-rant odaklı mı inşa edilecek? Yaşam alanı değilmiş belli ki yıkılan hiçbir ev.. bize yaşam alanı lazım.” (Hatay)

Hiyerarşik, bürokratik ve etik anlayışı olmayan işlevsiz kurumlarıyla devletin halka koşmadığı noktada yerelin ve kentin kendi örgütlülüğüyle etik bir kent yaşamı örmesi neden mümkün olmasın?

Bu perspektiften hareketle önermelerimiz:

- Deprem sonrası başka illere göç etmek zorunda kalan insanların konut ve arsalarına kesinlikle el koyulmamalı, depremlerle yıkılan alanlar insansızlaştırılmamalı, yeniden kurulum sırasında özellikle farklı etnik yapı ve mezheplerden gruplar ile mülteciler ayrımcılığa maruz bırakılmamalıdır.
- Kırsal alanlarda yaşayan köylüler geçici barınma gerekçesiyle bile olsa topraklarından koparılmamalı, doğayla organik bağları zedelenmemelidir. Köydeki yaşamın sürdürülebilirliği için köylerdeki hayvanlara yem teminine öncelik verilmelidir.

- Deprem yaralarını sarmaya yönelik tüm politikalar, mevcut sosyal dokuyu korumaya ve yeniden kazanmaya yönelik olmalıdır. İşyerlerini kaybeden ve mülksüzleşen esnafın, yarı köle koşullarında, kayıt dışı sektörlerde sömürülmesine engel olunmalı, işlerini yeniden kurmak için yeterli ve karşılıksız devlet desteği sağlanmalıdır.
- Deprem bir felakete dönüşmesinin gerçek sorumluları tüm idare kademeleri atlanmadan gerçek yargılanmaya tabi tutulmalıdır.
- Yeni imar alanları içinde tarım alanları, dere yatakları ve biyoçeşitlilik açısından önemli olan alanlar kesinlikle yer almamalıdır.
- Hükümetin, depremi kendi yandaş sermayedarları için fırsata çevirmesine izin verilmemeli, sözde enerji ihtiyacıyla başta fosil yakıtlı olmak üzere yeni santraller kurulmamalı, mevcutlarda kapasite artırılmamalı, betona dayalı inşaatlar, yeni çimento ve demir-çelik tesislerinin tam kapasite devreye girmesinin gerekçesi olmamalıdır.
- Yeni yaşam alanlarının oluşturulma süreci aceleyle getirilmemeli, yerelden insanların ortak istek ve kararı ile oluşturulmalıdır.
- Kurulacak yeni yaşam alanı sadece evlerden ve ortak yaşam alanı oluşturacağı söylenen park vb. yerlerden oluşamaz. Toplumsal yaşamın hayat bulacağı kolektif, dayanışmacı, üretken ve ekolojik yeni yaşam alanları oluşturulmalıdır.
- Yerelde tüm kurulacak yeni yerleşim yerlerinin (kent ya da köy) ihtiyaçları tarihi, kültürü, halkların talepleri gözetilerek gerçekçi planlamalar doğrultusunda mikro bölgeleme çalışmalarıyla rant ve talan politikalarına kapalı olarak oluşturulmalıdır.
- Yüzyıllar boyunca yaşayacağımız kentlerin aceleyle getirilmeden, kimliksizleştirilmeden kurulması gerekmektedir.
- Toplumsal hafıza, ileriye dönük yaşamın taşıyıcısıdır. Yaşadığımız deprem dahil öncesi ve sonrasındaki tüm toplumsal hafızanın yok edilmemesi gerekmektedir, bunun için tarihi ve kültürel yapılar korunmalı ve yaşam alanının tarihi yapısına uygun mimari anlayış benimsenmelidir.
- Yeniden yapılanmada geleneksel meslekleri de kapsayan soyut kültürel miras korunmalıdır.
- Meydanlar kentlerin hafızası ve ortak yaşam ve mücadele alanları olan meydanlar yapılmalı, bu meydanlar toplumlar arası kültürel çeşitliliği korumak, etkileşimi sağlamak ve demokratik işleyişi çoğaltmak için kullanılmalıdır.
- Kentsel alanlar kadın, çocuk, erkek, engelli olarak sınıflandırılmamalı ve yaşam alanları bütünsel olarak ele alınmalıdır. Kentleri, kamusal alan kullanımı toplumsal, politik ve ekonomik olarak sınırlandırılmış kesimlerin erişimine açmak için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Doğa üzerindeki mülkiyetçilik nasıl rantı doğuruyorsa hayvan üzerinde de mülkiyetçi bakış bireyci kapitalist bakışı ortaya doğurmaktadır. Hayvanlarla birlikte yaşam, hayvanların bakımı ve beslenmesi toplumsal yaşamın yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Bu yeniden düzenlenme tüm türlerin yaşam hakkı ve eşitliği gözetilerek inşa edilmelidir.
- ‘Temsili demokrasi’ ve diğer hiyerarşik modellerin yerine, kentler, yaşamın her alanında kendi kendine yeten, radikal demokrasinin ifadesi olan halk meclisleri ve benzeri katılımcı araçlarla kararlar alabilen bir yatay örgütlenme modeline sahip olmalıdır.